

Ríšská rada rakouská o dělnictvu.

Sotva že se v úterý dne 17. t. m. Říšská rada sešla, již podal posl. Pernerstorfer pilný návrh, týkající se nařízení vrchního soudního dvora stran §2. shromažďovacího zákona.

K odůvodnění pilnosti téhož návrhu dokládal dr. Pernerstorfer: "Nejnovější výklad, kterýmž doznán §2. shrom. zák. nejvyšším soudním dvorem, čelí jen k tomu, socialistům učiniti život nemožným. V politice však platí: "dnes mně, zítra tobě!" a má-li platnost zásada, že před zákonem všichni občané jsou rovni, pak nesmějí se zákony vykládati v neprospěch určité strany. Zejména v Rakousku je nesmírné nebezpečí, že by mohlo vládě napadnouti tento výklad rozšířiti na strany národní neb občanské, kdyby se jí to zrovna hodilo. Takovým opatřením ovšem socialisty nezabije; to jsou mazaří lidé, oni vědí již, jak si budou příště počínati. Pozvou-li na schůzi 1000 neb 2000 osob, bude místo jednoho svolavatele podepsáno pět. A takovým opatřením se prakticky nedosáhne ničeho, leda že rozhořčení den ode dne vzrůstati bude." — Když vyložil dr. Pernerstorfer nebezpečí hrozící některým stranám, tu jednohlasně uznán tento návrh za pilný a přikázán výboru. Nebyti toho a kdyby bylo nařízení jen na socialisty omezeno, byl by pochopil špatně u mužů, jímž lid stavět bude pomníky sněhoví! Celkem, první zasedání bylo skutečně zajímavé. Vláda se potila, slyšíc v šestihodinovém zasedání jen: policie a dělnictvo, četnictvo a socialisté, hejtmani, soudcové atd. To ona nerada slyší, raději by přebírala písek u Dunaje a to tím spíše, má-li přiznati, že skutečně vládní orgánové zákon nohama šlapou.

Posl. dr. Kounic: "Musím vysloviti nemalé potěšení z fakta, jež se přihodilo během našich prázdnin: míním tu proslovení novoroční, kteréž učinil et. pan pol. ředitel vídeňský ku sboru lékařů policejních — a myslím, že scházela jen vhodná příležitost, aby slova ta promluvena ke všem inspektorům, komisařům a celému policejnímu mužstvu, rovněž jako ku slavné žandarmerii a ostatnímu presidiu policejnímu celé říše.

Možno-li tedy míti snad oprávněnou naději, že slova p. presidenta, tak určitá a humaní, tak zcela v duchu pravé policie míněná, tímto krokem a tím více v letech příštích stanou se pravým a skutečným vodítkem pro jednání a chování celého našeho policejního aparátu. Neměl bych pro budoucnost mnoho co říci, a mohu se tedy omeziti jen na příhody z minulosti; řekněme z uplynulého právě roku. Vejdou-li tyto zásady páně prezidentovy v život, tak nebude zajisté nikdy více možno, by na př. v Praze, jak se stalo ještě koncem

min. roku, mohl ubohý, ztrápený otec, nesoucí v náručí své děcko, které mělo ruku zlomenou, být policií zadržán, by jím bylo strkáno, jemu spíláno a vyhrožováno zatčením — pouze pro to, že ubíraje se do nemocnice, chudobně se svou ženou oděn, hledal sobě nejkratší cestu po Příkopech, pražském to korsu. — Rovněž doufám, že zavládne zcela jiný duch v celém chování se policejních orgánů naproti třídám chudším, zejména ale třídám lidu dělnického, ať již se to týče jednotlivců neb shromáždění a spolků.

Víte dobře, ctění pánové, že vůbec celé právo spolčovací a shromažďovací netěší se u našich orgánů policejních — a zahrnují v to i četnictvo — žádné zvláštní přízvi a milosti. Jest nám známo, pánové, že letos byla cholera velmi dobrým důvodem ku zakazování schůzí, takže se zdálo, že jí Pán Bůh zrovna extra ku potěšení pánů okr. hejtmanů na svět poslal. — Zakazů takových bylo množství a byly zakazovány schůze dělnické i voličské, jak stalo se na příklad na Kladně, když cholera právě se objevila v Hamburku a Oděse. Vybledávají se také jiné důvody, by obmezován byl život spolkový. — Známe politické úřady, jež v tom vidí důvod ku zákazu zábavy, jsou-li stěny ozdobeny podobiznami vynikajících mužů strany socialistické, Marxe a Lassalla, jak na př. se stalo v Mnichově Hradišti. Vědecká přednáška byla témuž spolku zakázána. — Obsahuje-li program schůze dva body: "o všeobecném právu hlasovacím", nebo "o osmi-hodinové době pracovní", apk arci pochopitelně, pomyslíme-li si duševní stav některého okr. hejtmana, že takovouto schůzi zapoví, jako na př. v Berouně.

Trochu tížeji lze uhadnouti, proč má býti zakázána schůze mající na programu dva body: "o postavení dělnictva a maloživnostnictva" a pak "o příčinách zdražení potravy", jako se stalo v Soběslavi, Stává se někdy, že při zakročení proti schůzím se strany dělnické, též všelicos hodně komického, ku př. že hejtman zapoví schůzi docela jiného spolku. To se stalo v Brandýse, kde hejtmanství zapovědělo schůzi politického klubu dělníků, v St. Boleslavi, ale četnictvo rozpustilo schůzi spolku "Svornosti" v Brandýse. Něco podobného stalo se i v Kbelech. Mám za to, že to způsob zbytečného týrání, jakého policie ráda užívá, jež nejen proti zákonu, ale i proti instrukcím čelí.

V Kbelech svolaná schůze byla zakázána, zákaz však se nedostal do rukou předsedy spolku. Dostavil se strážmistr četnický, jenž z vlastní právomoci schůzi rozpustil a jea tážán, má-li k tomu práva, odvětil: "My četníci se nepotřebujeme na zákony a předpisy vázat!" (Slyšte! Slyšte! Posl. Sokol: Ale to jsou anarchisté! — Hlučná veselost.)

Podobně anarchistické smýšlení,

jak pan kollega Sokol trefně podotkl, projevil v tomtéž. okresu karlínském jiný orgán sl. četnictva, jenž v Předlitvicích schůzi, která byla svolána na základě §2. shrom. zákona, rozpustil a účastníky "brevimanu" z místnosti vystrčil. Bylo proti tomu protestováno, byl mu ukázán zákoník a dokázáno, že schůze není veřejná, nýbrž obmezená na pozvané hosty. Při spatření zákonníku vyjádřil se závodčí velmi neparlamentárně: "že se na celý zákon a § 2. v...e!" Tyž ve své horlivosti úřední došel tak daleko, že nejen účastníky schůze, ale i hostinského s rodinou vyhodil.

Neomluvitelné bylo jednání četnictva na jaře 1892 u příležitosti schůze cvočkařů v městečku Mýtě okr. Hořovice.

Tito cvočkaři obývající na prostore několika čtvr. mil mezi městy Hořovicemi, Zbívem, Rokycany, Rožmitálem a Hostomicemi náležejí k nejhudším a nejutiskovanějším obyvatelům země české. Živí se hotovením cvočků, ruční prací, kterýžto průmysl dříve užíval lepší časy. Avšak zdokonalením výroby strojové klesá po více let nutný jejich výdělek neustále, tak že se nemožli ani uživiti. Dne 1. května 1890 měli schůzi, ve které se usnuli, že nebudou pod jistou mzdou pracovati a továrníci, kteří práci jejich odebírají, k tomu přistoupili, tak že se jim od té doby vedlo trochu lépe. Avšak zpronevěřením se některých soudruhů, tuším že v Rožmitále, měli továrníci opět volnou ruku a mohli mzdy opět dle vůle snížit.

Tu svolali někteří soudruzi schůzi na 17. dubna 1892 aby o potřebách rokovali. Schůze byla zapovězena, v městečku i cesty k němu vedoucí obsazeny imposantní mocí 14 četníků (!) z celého okresu povolání. Schůze ovšem nemohla se odbývati a též řečník, který měl z Prahy přijeti, aby o poměrech živnosti a mzdy za práci cvočkařů promluvil, byl na nejbližším nádraží četníky zatčen a do Zbívova k soudu odveden. Nebylo mu možno něco za vinu klásti a proto jej suďi druhého dne propustil.

Mezitím odhodlali se pořadatelé zakázané schůze veřejné na schůzi obmezenou na zvané hosty dle § 2. shrom. zák. Však ani ta se nemohla odbývati, protože jí strážmistr četnický z vlastní mocí zapověděl. Lid se tiše rozešel, protože proti násilí těžko lze zvítěziti; ale v noci na podělí byli svolavatelé schůze Baum a Antene četnictvem na loži přepadeni, spoutáni a po Zbívova k okr. soudu. Soud opětne nenalezl důvodu proti nim zakročení a propustil je. S jich soudruhy zaveden ale později proces, který tuším ještě není ukončen.

Jest to zvykem u četnictva na venkově, ale zvykem neblahým a odsouzení hodným, že právě proti občanům třídy dělnické vystupují beze vsí příčiny se všemi prostředky surového násilí, nečekajíce ani,

bude-li jim možno dokázati jejich zločin, než i jen zlý úmysl.

Stalo se také minulého roku v Mladé Boleslavi, že městský úřad — městské úřady s jich strážnými orgány nejsou v tom ohledu lepší než státní policie a žandarmerie — povolal strážníkem obecním dělníka, jenž byl právě u své práce. Tento řekl, že přijde za hodinu, jak jen svou práci dodělá. Ale již za několik minut vrátili se pro něj čtyři strážníci, kteří jej povalili na zem a bili do něho tak, že by ho byli utloukli do smrti, kdyby nebyl jej zachránil mistr a několik domácích lidí.

To jest jednání, které nemožno schvalovati ani v zájmu těch, kteří mu podlehají, — ale ani v zájmu důstojenství a vážnosti úřadů samých.

Právo spolkové a shromažďovací má v životě veřejném smutný průvod, jenž se při každém skoro shromáždění aspoň u nás v Čechách pokaždé objeví.

Míním totiž žaloby státního nadvládnictva a zakročení soudů proti svolavatelům a účastníkům. — U nás v Čechách může býti každý jist, měl-li dnes co dělat s nějakým paragrafem shromažďovacího zákona, že zítra bude mít co dělat s nějakým paragrafem trestního zákona.

V Žižkově byla svolána schůze obmezená na pozvané hosty. Náhodou — řekněme, že to bylo pouhou náhodou a ne přičiněním slavných úřadů — ztratily se tři takové pozvánky a sice, než označeny byly jmény pozvaných osob. Hned druhého dne našly se tyto tři pozvánky v rukou státního nadvládnictví, a na základě těchto tří ztracených pozvánek byla řečená již paní Toužilová dána v obžalobu a okr. soudem v Žižkově po provedeném přelíčení ku 10 zl. pokuty neb 48 hod. vězení odsouzena.

Jeden z mých pánů kolegů právě mi sděluje následující drastický případ, jež nehodlám et. sněmovně zatajiti, nýbrž doporučuji jej naopak pozornosti pánů zástupců sl. vlády. Jistá paní Škaloudová svolala schůzi žen a dívek dělnických v Brně, která také bez vády se odbyla a řečená dáma měla se odebrati do Humpolce, kde rovněž měla se schůze odbývati. I tato schůze prý se v pořádku odbyla, avšak sotva, že byla ukončena a sotva, že se paní Škaloudová se svou družkou, paní Růženou Toužilovou, o níž jsem se tuto již zmínil, odebrala se ku svým přátelům, u nichž byla uhostěna, dostavil se strážmistr tamějšího četnictva a žádal na obou dámách cestovní průkazy. Přiznám se, že jsem ještě co živ nebyl v Humpolci, a zajisté bych na takovou cestu, kromě snad parlamentního lístku na železnici, nevzal sebou žádného cestovního průkazu. Nevím, zda právě proto, že obě ty paní náležejí ku třídě dělnické, byl na nich žádán průkaz, zajisté, že neměly v úmyslu, zdržeti se tam déle, než bylo potřebí k vůli